

Проект фінансується
Європейським Союзом

“РОЗВИТОК ІНТЕГРОВАНИХ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ ДЛЯ ВРАЗЛИВИХ СІМЕЙ І ДІТЕЙ”

Проект виконується
Консорціумом «Кожній дитині»

ОГЛЯД ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ ТА ПРОЕКТІВ ТАКИХ АКТІВ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ЦІЛЕЙ ПРОЕКТУ (КВІТЕНЬ 2006 РОКУ)

Винников О.

Київ, квітень 2006

I. Загальні положення

В квітні 2006 року набрали чинності кілька важливих законодавчих актів, що стосуються захисту прав вразливих сімей та дітей і, відповідно, цілей Проекту. Зокрема, йдеться про розробку та затвердження важливих державних програм.

II. Очікувані зміни для цілей Проекту

1. Найважливіші зміни у законодавстві стосуються удосконалення форм влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

1.1. Найбільше значення для цілей Проекту матиме Розпорядження КМУ № 177-р від 03.04.2006 р., що затвердило План заходів з підготовки та проведення в Україні у 2006 році року захисту прав дитини. Зокрема, передбачено протягом 2006 року здійснити:

- 1) розробку і розгляд проекту Закону України „Про загальнодержавну програму „Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини на 2006-2016 роки” (Концепція цієї програми схвалена розпорядженням КМУ № 229-р від 22.04.2006 р.);
- 2) розробку проекту Державної програми реформування системи закладів усіх форм власності для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування (IV квартал);
- 3) запровадження механізму фінансового забезпечення дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, за принципом „гроші ходять за дитиною” та розробка нормативно-правових актів щодо такого забезпечення незалежно від форми влаштування дітей;
- 4) проведення до 1 червня ц.р. перевірки дотримання місцевими органами виконавчої влади та місцевого самоврядування законодавства з питань захисту прав та інтересів дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування;
- 5) забезпечення утворення та функціонування консультаційних пунктів у пологових будинках з метою запобігання сирітству, а також низку інших важливих заходів.

1.2. Набрали чинності зміни до Цивільно-процесуального кодексу (Закон України № 3551 від 16.03.2006 р.), які зобов'язують суд призначати неповнолітнім особам законних представників (у разі їх відсутності) – опікунів або піклувальників – для залучення до розгляду справ у суді за поданням органів опіки та піклування. Це істотно поліпшує гарантії процесуальних прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

1.3. Серед рекомендацій для цілей Проекту треба зазначити, що Постанова КМУ № 449 від 05.04.2006 р. не включила категорію батьків-вихователів ДБСТ до розширеного переліку осіб, яким можуть надаватися такі службові приміщення, що може ускладнити надання батькам-вихователям ДБСТ службових приміщень у користування. Адже в Постанові Ради Міністрів УРСР № 37 від 04.02.1988 р. „Про службові жилі приміщення” йдеться лише про посадових осіб державних дитячих будинків та інтернатів.

1.4. Наказ МОЗ № 69 від 15.02.2006 р. (zareestrovano Mінюстом 10.04.2006 р.) затвердив зміни до Типового положення про будинок дитини (Наказ МОЗ № 123 від 28.08.2003 р.), що розширили коло осіб, яких приймають до будинків дитини та перелік документів (зокрема, довідок про медичні аналізи і дослідження) для оформлення дитини.

2. В квітні сталися також деякі зміни порядку надання та розмірів окремих видів соціальної допомоги сім'ям з дітьми.

2.1. Міністерство юстиції зареєструвало спільний Наказ міністерств праці та соціальної політики, економіки, фінансів, охорони здоров'я, у справах сім'ї, молоді та спорту, а також державного комітету статистики № 68/90/275/78/760 від 14.03.2006 р. Цей наказ вніс зміни до Методики обчислення сукупного доходу сім'ї для всіх видів соціальної допомоги. Зокрема, до сукупного доходу сім'ї відтепер не включається сума допомоги, для призначення якої обчислюється сукупний дохід (наприклад, допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку), а також розрахункова сума доходу від земельної частки (паю), що не використовуються з поважних причин інвалідами, сім'ями з малолітніми дітьми або багатодітними сім'ями. Треба зазначити, що з одного боку ці зміни полегшують призначення соціальної допомоги, але ускладнюють підтвердження доходів кандидатами на прийомні батьки, які брали участь у розпаюванні землі.

2.2. Постанова КМУ № 472 від 10.04.2006 р. затвердила Порядок використання у 2006 році коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення державними органами централізованих заходів з організації відпочинку та оздоровлення дітей. МССМС проводить закупівлю послуг оздоровчих закладів на підставі тендерів та передає путівки територіальним управлінням з урахуванням кількості дітей – в тому числі сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

2.3. Наказом МССМС № 838 від 17.03.2006 р. затверджено Порядок інформування про призначення державної соціальної допомоги дітям-вихованцям ДБСТ та прийомним дітям у прийомних сім'ях, грошового забезпечення батькам-вихователям та прийомним батькам і припинення їх виплат у 2006 році відповідно до Постанови КМУ № 106 від 06.02.2006 р. (за принципом „гроші ходять за дитиною”). Таке щомісячне інформування служб у справах неповнолітніх покладено на управління праці і соціального захисту та їх структурні підрозділи. В свою чергу, служби в справах неповнолітніх щомісяця інформують обласні державні адміністрації про кількість ДБСТ та прийомних сімей, які заплановано створити наступного місяця.

2.4. Набрали чинності зміни до статті 181 Сімейного кодексу, які врегулювали порядок стягнення аліментів з батьків, які виїжджають на постійне проживання в державу, з якою Україна не має договору про правову допомогу, що дозволяє краще захистити права дітей та ефективніше використовувати кошти державної соціальної допомоги.

3. Серед інших важливих змін у законодавстві у квітні 2006 року, що стосується цілей Проекту, варто зазначити такі.

3.1. Розпорядження КМУ № 188-р від 05.04.2006 р. схвалено концепцію Державної програми протидії торгівлі людьми на 2006-2010 роки. Протягом трьох місяців МССМС має розробити і подати проект цієї державної програми, що передбачатиме, зокрема, конкретні заходи щодо запобігання торгівлі дітьми, в тому числі дітьми-сиротами і дітьми, позбавленими батьківського піклування.

3.2. Розпорядженням КМУ № 244-р від 27.04.2006 схвалено Концепцію державної програми „Репродуктивне здоров'я нації на 2006-2015 роки”, в якій медико-соціальна підтримка молодих сімей визначена як пріоритетний напрям зменшення кількості дітей-сиріт і неповних сімей. Замовником державної програми є Міністерство охорони здоров'я.

3.3. 23 квітня набрав чинності Порядок реєстрації живо народжених та мертвонароджених (Наказ МОЗ № 279 від 29.03.2006 р.). Цей акт дозволить удосконалити облік та реєстрацію дітей та спростити поновлення документів дитини у разі необхідності.

3.4. Постанова КМУ № 514 від 17.04.2006 р. затверджено Порядок використання у 2006 році коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки виконання громадськими організаціями загальнодержавних програм і заходів стосовно дітей, молоді, жінок і сім'ї. Зокрема, йдеться про кошти для виконання програм „Державна підтримка громадських організацій на виконання загальнодержавних програм і заходів стосовно дітей, молоді, жінок, сім'ї” та „Державна підтримка дитячих громадських організацій на виконання загальнодержавних програм і заходів стосовно дітей”.

Ці кошти за підсумками конкурсу проектів громадських організацій відповідно до Постанови КМУ № 1062 від 26.07.2002 р. переказуються Міністерством у справах сім'ї, молоді та спорту на рахунки громадських організацій, відкриті в органах Казначейства. При чому громадські організації не можуть одержувати понад 75% асигнувань до закінчення проектів, витратити кошти на власне утримання та проведення заходів, не пов'язаних з виконанням проектів, а також підпадають під дію законодавства про закупівлі товарів і послуг на державні кошти у випадку таких закупівель.

3.5. Постанова КМУ № 471 від 10.04.2006 р. затвердила Порядок використання у 2006 році коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення державними органами централізованих заходів з питань дітей, молоді, жінок і сім'ї. Згідно з державною програмою на ту саму назву, МССМС спрямовує кошти на реалізацію сімейної політики, зокрема, запобігання насильству в сім'ї, вивчення міжнародного досвіду, обмін фахівцями з сімейної, демографічної і тендерної політики, а також започаткування спільних проектів.

3.6. Важливою для цілей Проекту та партнерських організацій може виявитися також Постанова КМУ № 492 від 13.04.2006 р. Цей акт затвердив Порядок зменшення бюджетних асигнувань та повернення коштів у разі нецільового використання бюджетних коштів у поточному чи минулому роках. Проте, дія цієї Постанови не стосується коштів, одержаних як субвенція (наприклад, субвенція на соціальну допомогу за принципом „гроші ходять за дитиною”). Певне значення для використання бюджетних асигнувань матиме і Наказ Міністерства праці і соціальної політики № 104 від 05.04.2006 р. „Про умови оплати праці працівників центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді”, який визначив схеми та показники посадових окладів керівників, спеціалістів і службовців таких центрів.

3.7. Постанова КМУ № 504 від 12.04.2006 р. вимагає обов'язкового проведення Міністерством юстиції гендерно-правової експертизи чинного законодавства та проектів нормативно-правових актів, що стосуються прав і свобод людини, відповідно до Закону України „Про рівність прав та можливостей жінок і чоловіків” № 2866 від 08.09.2005 р.

III. Законопроектна робота Верховної Ради

Після проведення виборів народних депутатів 26 березня ц.р. законопроектна робота Верховної Ради в квітні дещо активізувалася.

Президент України вніс пропозиції до другого читання законопроекту „Про внесення змін до деяких законів України щодо соціального захисту осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування” (проект № 7380, подано н.д. Г. Бондаренком, Б. Губським, І. Шаровим, Я. Сухим, К. Самойлик). Метою законопроекту є соціальні гарантії випускникам закладів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

Щойно зареєстровані проекти законів України, що стосуються цілей Проекту:

- 1) „Про захист персональних даних” (№ 2618, подано н.д. С. Ніколаєнком, І. Юхновським, П. Толочком, К. Ситник);
- 2) „Про документаційне забезпечення управління” (№ 9286, подано н.д. Б. Беспалим та В. Олуйком), стосується ведення службової документації, в т.ч. на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- 3) „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо органів і служб у справах неповнолітніх та спеціальних установ для неповнолітніх” (№ 9263, подано КМУ).